

Czym jest dzieciństwo? W jaki sposób zmieniały się jego kulturowe (narodowe, regionalne, klasowe, genderowe...) modele w minionych stuleciach i w jakim kierunku przeobrażają się w XXI wieku? Jakimi środkami szeroko pojmowane dzieciństwo jest (re)konstruowane w rozmaitych tekstach kultury? I jak badać owe różnorodne wizje? Na łamach nowego czasopisma naukowego *Dzieciństwo. Literatura i Kultura* będziemy prezentować refleksję naukową nad różnymi reprezentacjami niedorósłości w utworach literackich, filmach, serialach, komiksach, sztukach teatralnych, pracach plastycznych, grach wideo itd. – adresowanych do odbiorców nie tylko dziecięcych i młodzieżowych, lecz także dorosłych. Chcielibyśmy zaprosić czytelników i czytelniczki, autorów i autorki do namysłu nad konstruktami dzieciństwa: ich przeobrażeniami (dawnymi i współczesnymi), kierunkami tej ewolucji, kulturowo-społecznymi przyczynami owych przemian.

Pierwszy numer półrocznika poświęcony jest współczesnym filmowym i serialowym adaptacjom literatury dziecięcej i młodzieżowej, które od początku XXI wieku stają się coraz bardziej popularne; to właśnie w 2001 roku powstały takie produkcje, jak *Harry Potter i kamień filozoficzny* Chrisa Columbusa – ekranizacja pierwszej części słynnej serii J. K. Rowling – czy też *Shrek* Andrew Adamsona i Vicky Jenson inspirowany książką Williama Steiga pod tym samym tytułem. To zjawisko już od kilku lat jest przedmiotem wzmożonej refleksji badawczej. Zaświadczają o tym monografie naukowe, np. *Screen Adaptations and the Politics of Childhood: Transforming Children's Literature into Film* (2018) Robyn McCallum i *The Palgrave Handbook of Children's Film and Television* (2019) pod redakcją Cassie Hermansson i Janet Zepernick, a także poświęcone owemu fenomenowi wydania czasopism naukowych i popularnonaukowych, np. periodyków *Filoteknos* (2012, t. 3) i *Ryms* (2019, nr 1), oraz branżowe wydarzenia, jak zbliżająca się konferencja naukowa *Adapting Children's and Young Adult Novels into Anglophone Television Series* we francuskim Rouen (5–6 września 2019).

Nasze zaproszenie do rozważań nad obserwowaną od dwóch dekad modą na adaptacje literatury dla młodych odbiorców – prezentowane na ekranach kinowych i telewizyjnych oraz na platformach streamingowych – przyjęło dziewięcioro Autorów i Auterek. Artykuły zebrane w dziale „Studia” układają się

w określonym porządku: od adaptacji starszych opowieści po ekranizacje dzieł najnowszych. Violetta Wróblewska zaproponowała analizę dwóch sezonów serialu telewizyjnego *Baśnie i bajki polskie*, przygotowanych w latach 2002–2009 przez TV Studio Filmów Animowanych w Poznaniu dla TVP1, a nawiązujących do rodzimych narracji ludowych i literackich. W kolejnych trzech tekstach przedmiotem namysłu stały się ekranowe wersje dzieł powstałych w „złotym wieku” anglojęzycznej literatury dla młodych odbiorców: Weronika Kostecka i Adam Franke poświęcili swoje studium *Alicji w Krainie Czarów* (2010) Tima Burtona, a dwie autorki, Karolina Starnawska i Karolina Gierszewska, w swoich artykułach pod różnym kątem przeanalizowały serial *Ania, nie Anna* (2017– ) Moiry Walley-Beckett. W dalszej kolejności prezentujemy teksty skupiające się na adaptacjach prozy dla dzieci i młodzieży powstałej w drugiej połowie XX i na początku XXI wieku. Maciej Skowera pisze o *Zegarze Czarnoksiężnika* (2018) Elia Rotha, Barbara Kaczyńska – o *Serii niefortunnych zdarzeń* (2017–2019) dystrybuowanej przez portal Netflix, Anna Mik – o *Percym Jacksonie i bogach olimpijskich. Złodzieju pioruna* (2010) Chrisa Columbusa, a Fatemeh Farnia – o *Siedmiu minutach po północy* (2016) J. A. Bayony.

Ponadto w dziale „Varia” znalazły się cztery artykuły. Julia Harasimowicz poddała refleksji charakter projektów z udziałem dzieci i młodzieży w twórczości amerykańskiej artystki Sharon Lockhart. Xavier Mínguez-López przeanalizował konstrukcje postaci dziewczęcych i kobiecych w katalońskiej literaturze dziecięcej i młodzieżowej. Serii książek o Neli Małej Reporterce jako modyfikacji gatunku powieści przygodowo-podróżniczej dla młodych odbiorców przyjrzała się Ewelina Rąbkowska, a Katarzyna Reszczyńska-Urban zaproponowała rozważania nad powieściami *Fanfik* (2016) i *Slash* (2017) Natalii Osińskiej jako przykładami realizacji nowego modelu młodzieżowej powieści inicjacyjnej w Polsce.

Wreszcie – czytelnicy i czytelniczki mogą się zapoznać z recenzjami monografii: *Gry wideo w środowisku rodzinnym. Diagnoza i rekomendacje* (2017) Damiana Gałuszki, *Portret dziewczynki, dziewczyny i kobiety w powieściach Marii Krüger* (2017) Karoliny Jędrzych oraz *Twenty-First-Century Feminisms in Children's and Adolescent Literature* (2018) Roberty Seelinger Trites – napisanymi, odpowiednio, przez Adama Flammę, Katarzynę Słany i Adrianę Zabrzewską.

Dziękujemy Autorkom i Autorom artykułów za współtworzenie pierwszego numeru i z entuzjazmem przekazujemy Państwu efekt naszej wspólnej pracy.